

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

Zápis o obhajobě disertační práce

Akademický rok: 2022/2023

Jméno a příjmení studenta: Mgr. Martin Pácha
Identifikační číslo studenta: 73999432

Typ studijního programu: doktorský
Studijní program: Historické vědy
Studijní obor: České dějiny
ID studia: 584987

Název práce: Zakázaná víra: tzv. náboženské sekty a komunistická diktatura
Pracoviště práce: Ústav českých dějin (21-UCD)
Jazyk práce: čeština
Jazyk obhajoby: čeština
Školitel: prof. PhDr. Michal Stehlík, Ph.D.
Oponent(i): PhDr. Adéla Gjuričová, Ph.D.

doc. Mgr. Jaroslav Šebek, Ph.D.

Datum obhajoby: 25.09.2023 **Místo obhajoby:** Praha
Termín: řádný

Průběh obhajoby:

Po zahájení obhajoby Mgr. Páchy, školitel doktoranda prof. Stehlík představil doktoranda, vyzdvihl kvalitu předložené práce ale i čas ve které tak kvalitní dílo vzniklo. Upozornil na některé problémy spojené se spravováním tématu různých náboženských skupin, jako i na interdisciplinární a heuristický vklad práce a mezinárodní rozhled autora. Školitel vyzdvihl i publikační aktivity doktoranda, jeho mezinárodní zkušenosti, úspěšné řešení GA UK, jako i aktuální aktivity v projektu GA ČR.

V následující části doktorand cca. v patnácti minutách představil téma i hlavní výsledky disertační práce nazvané Zakázaná víra: tzv. náboženské sekty a komunistická diktatura. Autor svojí práci přináší důležité informace o vztahu státu k malým náboženským (Svědkovy Jehovovi, Letniční hnutí), o ateizaci obyvatelstva v socialistickém Československu, ale částečně nahlíží i dovnitř daných náboženských komunit. Analyzoval i vztahy mezi velkými církvemi a zmíněnými denominacemi a v rámci toho i ekumenické trendy. Kolegovi Páchovi se podařilo ukázat rozdílné strategie náboženských společností ve vztahu k represivním strategiím státu a zároveň poukázal na důležité zjištění, že socialistický stát neměl jasnou strategii vůči nim. Dalšími důležitými směry jeho výzkumu byly analýzy „hranic náboženskosti“ a „náboženského trhu“, které přinášejí důležité poznatky o celé československé společnosti. Oponentka dr. Gjuričová seznámila komisi se svým posudkem, který byl velice pozitivní a zopakovala některé teze z posudku. Vyzdvihla fakt, že autor komplikuje (v smyslu otevírá nové otázky) dosavadní vědění v několika oblastech, přináší důležité teze spojené s religiozitou, regionalismu, či hranicemi politična. Přednesla otázky v

posudku, týkající s terminologie, mezinárodní historiografie a 1990. let a vyrovnávání se s dědictvím komunismu. Oponentka označila disertační práci za vysoko kvalitní a doporučila ji k obhajobě. Druhý oponent doc. Šebek se z obhajoby omluvil z důvodu účasti na konferenci, jeho posudek přednesl prof. Šedivý. Oponent upozornil, že má výhrady, co se týká časového vymezení komunistického vystupování vůči náboženství jako nepřátelské ideologii, resp. vůči některým závěrečným tezím práce. Podobně jako dr. Gjuríčová, i doc. Šebek označil práci za zdařilou a doporučil ji k obhajobě. Následně se doktorand zevrubně vyjádřil k posudkům, které do velké míry přinesli rozšiřující diskusní otázky, tj. výrazněji nevyčítali práci faktografické, nebo metodologické chyby. Před komisí argumentoval proč definuje vytváření ateistického vědění v Československu do roku 1958, resp. k šíření ateistické propagandy v republice. V rámci všeobecné diskuse dr. Michela upozornil na aktuální snahy Svědků Jehovových o zpracování minulosti a zeptal se do jaké míry se doktorand snažil ve svém výzkumu reflektovat i tyto materiály. Doktorand upozornil, že se mu nepodařilo získat větší množství materiálů z daného prostředí. Doc. Randák se zeptal, kdo je hlavním aktérem daný práce, jaká je role jednotlivce, kdo je komunistický stát a jaký je jeho vztah k náboženské menšině, a dovysvětlil širší kontext svého tázání. Diskuse se vedla především o tématu „agency“. Doc. Čechurová se ve vztahu k názvu a obsahu práce zeptala, jestli kolega nevidí kromě zmíněných dvou strategií ještě jiný model vztahu denominace vs. stát. Resp. proudy spojeny více s katolicismem. Doktorand v tomhle ohledu zmínil, že studoval ještě Adventisty třetího dne a následně se otevřela diskuse o jiných náboženských „sektách“. Doktorand upozornil i na nedostatek pramenné základny v tomhle ohledu. Předseda komise prof. Šedivý vyzdvihl i vysokou úroveň prezentace a diskuse a zeptal se na to, do jaké míry se doktorand setkal s negativními reflexemi činnosti malých církví, např. zachycenými stížnostmi obyvatel apod. Prof. Kocian se zeptal na otázku členské základny. Doktorand podrobně zodpověděl všechny otázky i doplňující dotazy.

Klasifikace obhajoby:	prospěl/a (P)	
Předseda komise:	prof. PhDr. Ivan Šedivý, CSc.
Členové komise:	doc. PhDr. Jana Čechurová, Ph.D.
	prof. PhDr. Jiří Kocian, CSc.
	doc. PhDr. Jan Randák, Ph.D.
	prof. PhDr. Michal Stehlík, Ph.D.
	Mgr. Miroslav Michela, Ph.D.